

ԳՈՂԳՈԹԱՅԻ ԱՆՄԵՂ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼԸ

Նոր կրօնքին անգուգական Առաջնորդը՝ Քրիստոս, իր հրաշալոյս Յարութեամբ թափուր գերեզման մը թողելով, մեր հողաբոյր կեանքին տուաւ մշտնջենական տեւողութիւն, բարձրացնելով մեզ երկրի անցողական ֆաղափացիութենէն՝ երկինքի յաւերժալոյս ֆաղափացիութեան:

Փրկչին չարչարալից նահատակութիւնը, որ գործադրուեցաւ հրապարակային հեզնախառն ցոյցով, թողուց համաշխարհային պատմութեան մէջ ամենէն սրտակեղեմ արձանագրութիւնը, որ եղբրականօրէն աննախընթաց էր: Խաչելութենէն ետք, հրեայ նուիրապետական աւագանին՝ վստահօրէն վերջացած ու փակուած յայտարարեց Յիսուսի անուշաքան հարցը: Մահապատիւ գործադրուեցաւ այնպիսի նրբանկատ նախազգուշութեամբ, որ Փրկչին հրաշքներէն բարեբարուած ժողովրդային բազմութիւնները չկարենան հակազդել ու ցնցել ռեիթին պատասխանատուներու կեանքին հիմերը:

Ամէն ինչ լաւ ծրագրուած էր եւ յաջողութեամբ կատարուեցաւ, ըստ խաչողներուն սխալ ու մոլար համոզումներուն: Յիսուսը դատապարտողներուն մտքին մէջ կասկածի ստուեր մը չկար: Ամէնքն ալ համոզուած էին թէ ազատած էին ամենավտանգաւոր ընդդիմադրի մը գոյութենէն:

Քրիստոսի աշակերտները, դէպքերու ողբերգական ընթացքէն հիասթափուած, ա'լ բոլորովին անգործութեան դատապարտուած, իրարմէ բաժնուած, մեկուսացած էին թափստոցներու մէջ, ահաբեկած ոստիկանութեան հետապնդումներէն: Սակայն Յիսուսի կեանքին պատմութիւնը կանգ չառաւ Գողգոթայի արիւնոտ բարձունքին վրայ:

Իր բեւեռեալ մահը՝ կամաւոր մահ մըն էր, որ կը ձգտէր իր արեան հեղումով փրկել մարդկային սերունդը մեղքին ստրկութենէն: Ուստի, Փրկչին կեանքի պատմութիւնը ունէր եւ ունի այսօր ալ՝ իր անվախեան շարունակութիւնը, որ իր աստուածութիւնը ժխտող իշխանութիւնները չէին կրնար երեւակայել:

Նորահրաշ ու զարմանահրաշ իրադէպ մըն էր Յիսուսի յարութիւնը: Ան՝ երկնաւոր Հօր կողմէ նախասահմանուած էր մարդոց հոգիներուն մէջ շարունակել իր մշտական դան ներկայութիւնը, որպէս հոգիներու առաջնորդ: Կարն ժամանակ ետք, հրեայ կրօնական իշխանութեան աւագանին, երբ տեսաւ դէպքերուն տարբեր ընթացք առնելն ու երուսաղէմի փողոցներուն եւ տաճարներուն մէջ Յիսուսի աշակերտներուն վերերեւալն ու համարձակ ֆարոգելը, ի սպառ հիասթափուեցաւ եւ անզօրութեան դատապարտուեցաւ:

Աշակերտները Վարդապետին յարութեան հրաշքէն խրախուսուած՝ այն աստիճան արիացան եւ աշխուժացան իրենց առաքելութեան մէջ, որ ո'չ միայն վախ չունէին իշխանութենէն, այլ՝ Փրկչը նահատակողներուն երեսն ի վեր յանդուգնելոյթներ կ'ունենային, ու կը հրաւիրէին Քրիստոսի հետեւորդները զղջումի եւ Նոր Հաւատքին ֆարոգութեան:

Անոնք՝ հոգեւորապէս վերանորոգուած ու զօրացած՝ քեկանած էին իրենց զգացական կապերը սարսափի ու խուճապի հետ, որոնց երկիւղալի ազդեցութեան տակ մնացին Յիսուսի նգնաժամային օրերուն:

Փրկչին աջ եւ ձախ կողմերը կային խաչուած երկու աւագակներ, որոնք ոճրային յանցագործութեամբ

դատապարտուած էին մահապատիժի: Հետաքրքրականը, եւ առաւել զարմանալին, այն է՝ որ խաչին շուրջ հաւաքուած ամբոխէն ո՛չ մէկը այս չարագործներուն հանդէպ ատելալաւոր դիրք բռնեց, բռունցք բարձրացուց, կամ ալ հայհոյեց: Բոլորին մոլեռանդութիւնը միանուագ կը շղթայագերծուէր Յիսուսի անմեղութեան դէմ:

Քահանայապետները, դպիրները եւ խուժանը կատաղութեան փրփրած՝ իրենց ցասումին մաղձը կը թափէին ամենասուրբ խաչեալին դէմ, որ գլուխը ծռած, աչքերը խոնարհած, դատապարտեալի մը ողորմելի կերպարը կը ցուցադրէր: Կիրքերու հեղեղ մը կը ժայթէր ածխացած հոգիներէն ու պիղծ բերաններէն՝ աստուածային առաքինութեան դէմ, որ այդ մահասարսուռ դիրքին մէջ՝ սիրոյ եւ ներողամտութեան ճառագայթներ կ'արձակէր մոլորած ամբոխին վրայ: Ան՝ աղօթս րուէր լուռեանմբ՝ կը հետեւէր իր առջեւ պարզուած գեհեմային տեսարաններուն...: Իր հրաշքներէն բարբերաբուած ժողովուրդին ապերախտութիւնը՝ հասած էր իր ծայրագոյն հանգրուանին:

Ո՛րքան պժգալի տգեղութեան մէջ կ'երեւայ մարդկային ապերախտութիւնը, եւ ո՛րքան վսեմ է երախտագիտութիւնը իր երկնային շողերուն ու շնորհներուն մէջ: Ամենասուրբ խաչեալը, բոլոր ժամանակներու մարդու մէջ ամենէն աւելի լաւ ճանչցաւ ապերախտութիւնը իր խորագոյն ապականութեան մէջ: Ո՛րքան ամենագոր պէտք է ըլլայ մարդու մը ներքին ուժականութիւնը, որ տոկայ եւ հանդուրժողութեամբ դիմագրաւէ ապերախտութեան երկսայրի դաշունահարումը իր սրտին մէջ: Ո՛րքան վեհանձն ու քարեհոգի պէտք է ըլլայ դաւաճանուած հոգի մը, որ կարենայ ներողամտութեամբ դիմակալել ապերախտի մը վատութիւնը:

Այս անպարագրելի շողարձակումով ապրեցաւ Փրկիչը իր կարճատեւ կեանքին երեք տարիները երկրի վրայ, հաւասարապէս սիրելով բոլոր մարդիկը եւ ներելով անոնց մեղքերը: Ան մարդացաւ մարդուն համար, չարչարուեցաւ ու խաչուեցաւ մարդուն համար, մեղքը եւ մահը ոտնակոխեց մարդուն համար: Շրջեցաւ իր երկոտասան աշակերտներուն հետ Հրէաստանի բոլոր քաղաքները, եւ իր հրաշագործութիւններով բարբարեց ու բուժեց հիւանդները, կոյրերը, կաղերը, խուլները, այսահարները: Չըսաւ անոնց. «Երկու շաբաթէն կամ ամիսէ մը ետք՝ կրկին եկէ՛ք, որ բնեմձեզ», ինչպէս կ'ընեն մեթօքայ թիշկները՝ իրենց հիւանդներուն այցելութիւնները յաւերժացնելով: Արմատական ու վերջնական էին իր բուժումները:

Յուդան, որ ընդ նեց Յիսուսի պատուաբեր հրաւերը եւ աս կազմեց երկոտասան աշակերտներու շրջանակին, դարձաւ մարդկային պատմութեան մէջ ու բոլոր ժամանակներու ամենանզովեալ եւ զագրելի մատնիչը, որուն Տէրը վստահած էր իրենց համեստ գանձին հսկողութիւնը:

Յիսուսի իտէալական սէրը ո՛չ մէկ փորձութեան առջեւ նուազեցաւ, եւ մինչեւ անգամ խաչին վրայ աղօթեց, ներեց ու սիրեց, թէ՛ զինք դատապարտողները եւ թէ բոլոր մեղաւորները, բոլոր զինք հալածողներն ու իր աստուածութիւնը հեզնողները:

Կ'ապրինք բարոյապէս բարբարոսացած քրիստոնեայ աշխարհի մը մէջ, ուր՝ լոյսը կը խաւարի, յոյսը կը շիջի, հաւատքը կը տժգունի, ճշմարտութիւնը կը խոշտանգուի, եւ արդարութիւնը հզօր պետութեանց շահերու մրցակցութեան կատաղի պայքարին մէջ կ'ոտնակոխուի: Եւ այսօր, մարդկային մոլութիւններէ ապականած կլիմայի տակ, քրիստոնեայ

աշխարհը՝ մեղփին ու մահուան դէմ
Յարուցեալին տարած... յաղթանակը կը
տօնէ:

Ինչ մարդասիրական գործ՝ որ
ըրաւ Քրիստոս երկրի վրայ իր կարեւորե-
ներկայութեան ընթացքին, պիտի չկրնար
ընել ամենէն գործունեայ մարդը իր
ամբողջ կեանքի տեւողութեան: Իրապէս՝
իր գործունէութեան բոլոր մատուցումները
յատկանշուեցան լոյսով ու կենսունակ
կեանքով: Սթափեցան ընդարմացած
խիղճները, բիրեղացան ապականած
հոգիները, եւ վերականգնեցան մեղքէն
զգեստնուած մոլորածները:

Իր համագրաւիչ սէրը
գայթակղութիւն մը եղաւ բոլոր ժամանակ-
ներու փարիսեցիներուն համար, որոնք
նշմարտօրէն չկրցան ու չուզեցին ճանչնալ
Յարուցեալին աստուածութիւնը: Երբ
զոհեց իր թանկագին կեանքը, ատով ցոյց
տուաւ իր գերագոյն սէրը մեղապարտ
մարդկութեան: Այսպէս տուաւ ամենա-
ցայտուն ապացոյցը թէ Աստուած՝
պարգապէս անշունչ բառ մը չէ, եւ սէրը
պատրալից զգացում մը կամ երազ մը

չէ, այլ շօշափելի ու տեսանելի
իրականութիւն մըն է:

Յիսուսի հրաշալոյս Յարութեամբ՝
ծագեցաւ նոր գարուն մը. յարուցեալ
Փրկչին հոգեւոր թագաւորութեան
գեղանճանչ գարունը, որ տարբեր է
միւս բոլոր եղանակներէն՝ իր
մշտնջենական շողարձակումով: Մեր
սէրը Յարուցեալին հանդէպ՝ պէտք է
ըլլայ ամբողջական ու միակտուր, որպէս
զի իրապէս մեր սիրտը տուած ըլլանք
անոր: Վերապահութիւններով եւ
հատուկտոր սէրերով կրնանք միայն
աշխարհի մարդիկը սիրել, բայց ոչ
Աստուածորդին: Մեր հնգեակ
զգայարաններուն ջերմին կարողութիւն-
ները միանուագ պէտք է ի սպաս դնենք
իր փառաւորումին: Այս միակ եւ
այլամերժ սէրն է՝ զոր Փրկիչը կ'ուզէ որ
ցոյց տանք Տիեզերական Հոգիին, որ մեր
յաւիտենական Հայրն է: Այս անխառն
սիրով ու հաւատով միայն կրնանք
հաւատալ, կրնանք սիրել, կրնանք աղօթել
եւ համաձուլուիլ Աստուծոյ ու
Յարուցեալին սրբանճանչ էութեան հետ:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔՀՆՅ. ՏԻԻԼԿԷՐԵԱՆ